

کاشت متراکم «کنوکاریوس» سلامت مردم خوزستان را تهدید می‌کند

زخم گونه‌های مهاجم بر پیکره محیط زیست

بینا میرعظیمی
خبرنگار

ورود گونه‌های گیاهی مهاجم، مدت‌هاست محیط زیست کشور را با چالش‌هایی جدید روبه‌رو کرده است. «کنوکاریوس» و «پالونیا» تنها بخشی از گونه‌های مهاجمی هستند که طی چند سال گذشته با هدف سودجویی، وارد اکوسیستم ایران شده و زخم‌هایی تازه بر پیکر کم‌رسمق محیط زیست و سلامت مردم خوزستان وارد کرده است.

«دکتر ولی‌الله مظفریان» گیاه‌شناس برجسته کشور، بحث گیاهان مهاجم را یکی از دشواری‌های نه تنها ایران بلکه جهان دانسته و به «ایران» می‌گوید: در کشور ما اتفاقی دیگر در حال رخ دادن است، بدین شکل که افرادی ناآگاه در سفر به کشورهای دیگر، گونه‌های گیاهی غیربومی را وارد کرده و در کشت آنها به‌دلیل شرایط مناسب محیطی و استقرار این گونه‌ها افراط می‌کنند. متأسفانه در کشور ما، اگر گونه‌ای قابلیت استقرار داشته باشد، بلافاصله و بدون توجه به موضوع «داشت یا به عبارت دیگر علم پرورش جنگل یا مدیریت مناطق کاشته شده»، در کاشت آن افراط می‌شود. برای مثال در سال‌های گذشته در خوزستان گونه‌ای گیاهی (Dodonaea viscosa) با نام فارسی ناترک، به‌عنوان پرچین و تک درختچه مورد استفاده قرار می‌گرفت و نوانسته بود جایگاه خود را در میان مردم منطقه باز کند به‌طوری‌که مردم آن را «مورد اهوازی» می‌نامیدند. اما با ورود کنوکاریوس «Conocarpus» به این استان، افراط در کاشت صورت گرفته و به‌وفور در مناطق مختلف کاشته شد. در حقیقت محل استقرار «کنوکاریوس» با «ناترک» در داخل شهر بسیار متفاوت است. اگر این گیاه در سرزمین‌های لب شور و نیم شور، نقاطی که آب تحت‌الارض نسبتاً بالا بوده و شوری سطح خاک کم و بیش نمایان بود، کاشته می‌شد، این گیاه اصلاً جنبه تهاجمی پیدا نمی‌کرد. بنابراین محل کاشت این گیاه در کشور غلط بوده است. همچنین در کاشت این گونه گیاهی افراط شده و به تبع آن نیز چنین مشکلاتی ایجاد شده است.

■ «پالونیا» پولسان اما مهاجم!

به گفته این محقق برجسته، ما همین مشکل را با گیاه سریع‌الرشد پالونیا «Paulownia» نیز داریم. سازمان‌ها یا دیگر مسئولان و افراد دست‌اندرکار تولید چوب، تصور می‌کنند نیاز ما به تخته‌خرده چوب یا نئوپان، با اجازه کاشت و بهره‌گیری از چوب این گیاه بر آورده می‌شود، بی‌آنکه به محل غلط کاشت و آب بر بودن این گیاه توجهی شود! در حقیقت اگر سطح برگ پالونیا را با سطح برگ درختی مانند کاج مقایسه کنید به اعمال گذشتگان خودمان در سرزمین اغلب خشک و کم و بیش بیابانی ایران آفرین می‌گویید. در همین راستا نیز میزان تعرق و تبخیر و نیاز آبی این دو مخلوق بسیار متفاوت است. این تفاوت در کشور بدرستی درک نشده است. آیا به‌دلیل سریع‌الرشد بودن باید تمامی سرمایه ملی روی کاشت این گیاه متمرکز شود؟ مگر پدران ما در گذشته دور تانگون، در بستر رودخانه‌ها و نقاطی با آب نسبتاً فراوان، به کشت صنوبر اقدام نمی‌کرده‌اند؟ آیا ما سال‌ها از چوب صنوبر در کارهای ساختمانی و ساخت در و پنجره و صنایع از جمله کبریت‌سازی و تخته‌خرده چوب و... استفاده نکرده‌ایم؟ حقیقت آن است که صبر ما در گذشته بیشتر بوده و ما امروز بسیار عجول شده‌ایم. دلمان می‌خواهد یک شبیه ره صد ساله را طی کنیم. با همین تصور نیز گیاه پالونیا را در هر نقطه‌ای از جمله تپه‌های سمت چپ اتوبان همت حدفاصل شهرک غرب تا پل گاندی کاشته‌ایم. در حالی که بالای تپه، جایی که آبی وجود ندارد و لحظه به لحظه باید آن را آبیاری کرد، کاشت پالونیا کاملاً غلط است.

■ مدیریت صحیح گونه‌های مهاجم

ولی‌الله مظفریان تصریح می‌کند: اگر انواع گونه‌های مهاجم (با تصور امروزی)، مدیریت می‌شدند و در جایگاه خود قرار می‌گرفتند،

http://irannewspaper.ir

editorial@irannewspaper.ir

■ شنبه ۲۹ مرداد ۱۴۰۱
 ■ سال بیست و هشتم
 ■ شماره ۷۹۸۳

۱۷

زیست بوم

۸۷ درصدرشته‌های صنایع‌دستی از اخذ مجوز فعالیت معاف شدند

توسعه صنایع‌دستی در دولت الکترونیک

زیست بوم/ با الکترونیکی شدن فرایند صدور مجوزهای صنایع‌دستی، ۲۶۰ رشته از ۲۹۹ رشته صنایع‌دستی صرفاً با ثبت‌نام و اعلام در سامانه، مجوز فعالیت می‌گیرند. سال‌هاست که دریافت مجوز و عبور از هفت خان فرایندها و روندهای اداری، مسیری طاقت فرسا برای آغاز یک فعالیت تولیدی هنری آن هم در حوزه صنایع دستی و هنرهای سنتی است. هنرمندی که سال‌های عمر خود را برای آموزش یک رشته نزد استاد گذرانده برای راناندازی یک واحد تولیدی کارگاهی یا فروشگاه آثار مجبور بود زمان زیادی را برای دریافت مجوز فعالیت صرف کند. گاهی هم این مسیر چنان خسته‌کننده می‌شود که متقاضی نه تنها از فعالیت بلکه از اینکه سال‌های عمر خود را برای آموختن هنر ایرانی گذرانده بود پشیمان می‌شود. در حقیقت شیوع کرونا با وجود تمام مشکلاتی که به بار آورده است، نکته مثبتی را برای هنرمندان خلق کرده است، چرا که در این دوران مراجع صدور مجوز، شتاب بیشتری برای تکمیل اجرای دولت الکترونیک گرفته و با دست کشیدن از روندهای اداری و سنتی و قدیمی، امور مردم را تسهیل کردند.

■ توسعه دولت الکترونیک در دولت سیزدهم

در حقیقت آنچه دولت سیزدهم در یک سال گذشته بر آن تأکید داشت توسعه دولت الکترونیک است. وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی در این مدت با الکترونیکی کردن فرایند صدور مجوزهای صنایع‌دستی به منظور شتاب‌دهی و تسهیل امور جاری به عنوان یک اقدام راهبردی، ۲۶۰ رشته از ۲۹۹ رشته صنایع دستی را از دریافت مجوز فعالیت معاف کرد و هنرمندان این رشته‌ها صرفاً با ثبت‌نام و اعلام در سامانه مربوطه، مجوز فعالیت خواهند داشت.

به گزارش ایرنا، مسئولان وزارت میراث‌فرهنگی در طول یک‌سال گذشته همواره اعلام کردند که هنرمندان و صنعتگران ۲۶۰ رشته هنر سنتی و صنایع‌دستی می‌توانند به عنوان مشاغل خانگی فعالیت کنند، واحد تولیدی و حتی فروشگاه آثار داشته باشند وهمین که در سامانه اعلام کنند، می‌توانند فعالیت خود را به عنوان یک واحد تولیدی صنایع‌دستی آغاز کنند.

■ رونق صنایع دستی

این نوع رویکرد و اقدامات در زمینه توسعه زیرساخت‌های اجرایی دولت الکترونیک و استفاده گسترده از سامانه‌های اطلاعاتی منجر به کسب رتبه‌های برتر دولت الکترونیک توسط وزارت میراث فرهنگی در ارزیابی سازمان اداری و استخدامی و سازمان فناوری اطلاعات شد. رونق فضای کسب‌وکار و اشتغال با ایجاد بازارهای دائمی، دوره‌ای و محلی صنایع دستی، تحریک تقاضا با طراحی

سمر (کهور) بالای جان جلگه میناب

ریشه کنی کنوکاریوس به دلیل تخریب زیرساخت های شهری

تخریب معابر توسط پالونیا

روی زمین ریخته شود نهال جدیدی را به‌وجود نمی‌آورد. در حقیقت تهاجم را ما با دستان خودمان ایجاد کردیم، زیرا این گیاه را با قلمه تکثیر کرده و به وفور کاشتیم. در حالی‌که همین گیاه قدرت زادآوری ندارد. البته هنوز هم دیر نشده است، اگر تک‌سازی انجام شود و با رعایت فواصل کشت، محیطی مناسب برای کاشت این گیاه تعریف شود، بسیاری از مشکلات حل می‌شود.

■ مشکلات تنفسی با کاشت متراکم

این چهره ماندگار گیاهشناسی ایران ادامه می‌دهد: بنده به‌عنوان گیاه‌شناس و فردی که با گیاهان ایران آشنا هستم، هرگز توصیه نمی‌کنم هیچ گونه گیاهی خارجی به ایران وارد شود. برای اینکه ما در ایران گیاهان زیادی داریم که قدرت استقرار، جایگزینی و ایجاد سرسبزی و فضای سبز را دارند. بنابراین در حال حاضر آنچه اتفاق افتاده است، ناشی از شناخت نداشتن از منابع موجود در کشور است. در حقیقت ما به مرکز حفظ ذخایر ژنتیکی جنوب شرق آسیا تبدیل شده‌ایم. در اغلب فضای سبز تهران و شهرهای معتدله ایران گونه‌های گیاهی جنوب شرق آسیا کاشته شده است. چرا این اتفاق افتاده است؟ آیا در ایران گونه‌های گیاهی دیگری وجود نداشت تا کاشته شود؟

این گیاه‌شناس برجسته و مبتکر نام‌های فارسی برای گیاهان ایران، مشکلات تنفسی ناشی از کاشت گیاهان مهاجم در استان خوزستان را نیز پیامد تراکم و کاشت نامناسب دانسته و می‌گوید: زمانی که «کنوکاریوس» در گیاهان‌های اهواز و آبادان به‌صورت متراکم کاشته می‌شود این مشکلات نیز رخ می‌دهد. چرا که اگر فاصله رعایت می‌شد قطعاً این مشکل رخ نمی‌داد. اگر مدیریت صحیح برای کاشت گیاهان اعمال می‌شد، ما باید برخی از گونه‌ها را استایش می‌کردیم. گونه‌هایی بودند که زمانی در منطقه‌ای بیابانی قدرت استقرار داشتند و می‌توانستند به ما سرسبزی و زیبایی هدیه دهند، اما با مدیریت غلط این مصیبت را سر خود آورده‌ایم!

■ «کنوکاریوس» قدرت زادآوری ندارد

به گفته این استاد بازنشسته مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور، برای پیدا کردن جنبه‌های تهاجمی حداقل گیاه باید مسائل مدیریت کاشت از چرای زود رس دام و قبل از رشد درختی گیاه جلوگیری می‌شد. آیا از گونه‌های غیربومی که در کشور کاشته شده‌اند، قدرت زادآوری ندارند. «کنوکاریوس» هنوز در خوزستان قدرت زادآوری و تولید مثل ندارد. یعنی بذر تولید نمی‌کند یا اگر بذرش

آسیب گونه‌های مهاجم به گیاهان بومی

گونه‌های غیربومی «کنوکاریوس»، «پالونیا» و... گونه‌های گیاهی مهاجم و خطرناکی بوده و متأسفانه بدون هیچ اطلاع‌ی وارد ایران شده و در اغلب شهرهای کشور کاشته شده است. در حقیقت معایب ورودی این گونه‌ها به هیچ وجه چک نشده و بدون انجام هیچ مطالعه‌ای و تنها به‌دلیل صرفه اقتصادی وارد اکوسیستم کشور شده

است. این گونه‌های غیربومی، در صورت ورود به محیطی جدید، اگر شرایط طبیعی برایشان مهیا باشد تمام گونه‌های بومی منطقه را نیز پس می‌زنند. البته این بدین معنا نیست که هر گیاه غیربومی، لزوماً نیز مهاجم باشد اما در گونه‌های غیربومی وارد شده به کشور، تعدادی از جمله کنوکاریوس و همین طور پالونیا مهاجم بوده و به گیاهان بومی نیز آسیب جدی وارد می‌کنند. به همین خاطر بهتر است فرد یا سازمانی که این گونه‌های گیاهی را وارد کشور می‌کند، پیش از ورود، ثابت کند که این گونه‌ها مهاجم نبوده و هیچ آسیبی نیز به محیط زیست و دیگر گونه‌های بومی کشور وارد نمی‌کنند. اغلب اتفاق افتاده است که گونه‌ای گیاهی وارد کشور شده و سپس از متخصصان و کارشناسان خواسته‌اند تا مهاجم یا غیرمهاجم بودن این گونه‌ها را مشخص کنند. این شیوه بسیار اشتباهی است! کسی که این گونه‌ها را وارد می‌کند باید مهاجم نبودن آن را نیز ثابت کند. سودجویان و افرادی بی احتیاط و معاریی که این گونه‌ها از آنجا وارد کشور می‌شود باید به این امر مهم توجه کنند. سال‌ها پیش سازمان جنگل‌های کشور، مهاجم نبودن گونه غیربومی «پالونیا» را تأیید کرده و اعلام کرد که تنها ۵ هکتار را به‌صورت آزمایشی و کاملاً کنترل شده نیز کشت این گونه گیاهی قرار می‌دهد. اما الان شاهدیم که برخی از مردم ایران این گیاه را می‌کارند. چگونه اجازه کاشت داده شده است؟

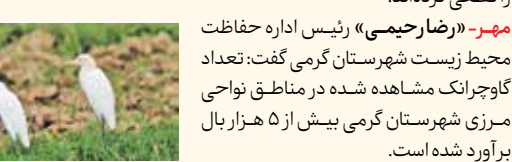

هادی کیادلیبری

رئیس دانشکده منابع طبیعی و محیط زیست دانشگاه علوم تحقیقات تهران

ته

مهر- «رضارحیمی» رئیس اداره حفاظت محیط زیست شهرستان گرمی گفت: تعداد گاوچرانک مشاهده شده در مناطق نواحی سرزری شهرستان گرمی بیش از ۵ هزار بال برآورد شده است.
مهر- «سید عزت‌الله ضرغامی» وزیر میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی گفت: شهرداری برنامه‌ای خاص برای بافت‌های تاریخی ارائه کند تا بتوانیم به شکل تخصصی مسائل بافت‌های تاریخی را مدیریت کنیم.
ایرنا- «بهرامعلی ظاهری» مدیرکل حفاظت محیط زیست استان سمنان گفت: حصارکشی بخشی از جاده ترانزیتی تهران- مشهد در محدوده استان سمنان به منظور تأمین امنیت یوزلنگ‌ها در قلمروشان ضروری‌ترین اقدام برای حفظ جان این گونه است که بدون اعتبار ملی میسر نیست.

گزارش

صبح آفرین سمنان آیی

خبر در خبر